

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Petri Ridolphini J. C. Nobilis Cortonensis, Patritiiqve
Romani, Ac Protonotarii Apostolici, De ordine procedendi
in Iudiciis in Romana Curia Praxis Recentior**

Ridolfini, Pietro

Coloniae Agrippinae, 1680

Caput X. De Positionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99137](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99137)

- conf. 929, n. 27, Rot. rec. par. 2, dec. 633, n. 7, Adden. ad Buratt. dec. 443, n. 5.
- 210 Tandem non obstat, D. Franciscum Mariam alienasse quædam mobilia ex paternis substantiis descriptis in inventario Materno. & ideo re non integra cessare remedium restitutionis, Gratian. c. 767, n. 45, & 46.
- 211 Quia cum hoc fecerit citra dolum, vel fraudem, existimans futurum ex inventario antea facto, debuit etiam ab alienatione bona fide secuta excusari, & admitti ad novum inventarium, & reddita Creditoribus ratione alienatorum, ut decisum fuit in causa, super qua Grat. scripserat, ut idemmet testatur d. n. 46.
- 212 Et contraria per Gratianum adducta de re non integra, possent procedere, ubi Minor petita, seu obtemperata restitutione, teneretur Adversario aliqua præcisè relaxare, tunc enim adempta per alienationem relaxandi facultate, cessare debet restitutio, ne sequeretur in damnum Adversarii. At in casu nostro res alienatæ adhuc futura essent Domini Francisci Mariæ post inventarium, quod non facit + quo minus Hæres sit verè dominus, Rot. divar. par. 5, decis. 304, n. 2 & in arbitrio illius est ex rebus, vel ex recum pretio Creditoribus satisfacere, unde ex secuta distractione non potest ad hunc effectum dici res non integra, nec aliquod sentiunt Creditores damnum, reddita eis ratione valoris, & pretii.
- Ex his ergo, &c.

SUMMARIUM CAP. X.

- 1 Qui non potest probare per scripturas, potest cogere Adversarium ad respondendum positionibus.
- 2 Positiones producantur excipiendo simpliciter, & etiam citata parte.
- 3 Productio positionum, qua sit excipiendo simpliciter, & ejus formula.
- 4 Productio positionum, qua sit parte citata, & ejus formula.
- 5 Curatio ad dicendum contra articulos, & ejus formula, & processus.
- 6 Positiones seu articuli, & earum formula.
- 7 Monitorium ad respondendum positionibus & ejus formula, & reproductio, & quid contra illud opponi possit.
- 8 Citatio ad respondendum positionibus, & earum formula, & processus.
- 9 Responsio, qua sit positionibus, scribitur in actis ab auctuario, & quomodo.
- 10 Partitum litis decisivum, quando fieri soleat.
- 11 Citatio ad videndum sibi fieri partitum litis decisivum, & ejus formula, & processus.
- 12 Partitum litis decisivum, & ejus formula.
- 13 Parte non jurante juxta formam partiti sibi facti, aut quid relevans non deducente, jurat qui partitum fecit, & quomodo.
- 14 Brevis dilatio ad jurandum super partito obtineri potest.
- 15 Protestatio ad obtinendam dilationem ad jurandum super partito, & ejus formula.
- 16 Positiones Parte petente sunt producenda medio juramento tactis, &c. & n. 21.

- 17 Juramentum credulitatis, aut calumnia, parte non petente, potest tacite omitti.
- 18 Petere positiones jurari veras, est valde utile, & quare, & n. 13.
- 19 Positiones medio juramento tactis, &c. producentes satisfatur in eis contenta, nec potest hanc judicialem confessionem revocare.
- 20 Parte non petente positiones jurari veras, & illis respondente, responsio valet.
- 21 Si pars non petit positiones jurari veras, & Judex illas pronunciat pro confessatis, valet pronuntiatio, & quare, & n. 16.
- 22 Ubi militat ratio, idem jus status debet.
- 23 Positiones jurari veras concerni particulare interesse, & ob id dictum Juramentum potest tacite omitti.
- 24 Positiones fateri, & illas pronunciar pro confessatis, paria sunt.
- 25 Paria sunt esse tale, & haberi pro tali.
- 26 Juramento Calumnia, aut Veritatis non prestito Processus est nullus.
- 27 Juramento Calumnia, aut veritatis tacite omisso Sententia est valida.
- 28 Mandatum Procure esse minus legitimum, & juramentum non esse in forma probanti, si non fuit oppositum, Sententia est valida.
- 29 Stante Statuto, quod Positiones dentur medio juramento, non potest hujusmodi Juramentum omitti etiam tacite, nisi Pars habeat de omissione notitiam, & tamen non opponat.
- 30 Positionibus respondendum est medio juramento tactis, &c.
- 31 Positionibus respondendum est per verbum credit vel non credit.
- 32 Responsio facta Positionibus per verbum credo, vel existimo prajudicat, ac facta per verbum veritatis.
- 33 Respondens Positionibus per verbum credo, si convincatur de mendacio, est perjurus.
- 34 Contra respondentem Positionibus convictum de mendacio, & sic perjurum, potest jurari in litem.
- 35 Perjurus in respondendo positionibus subiacet diversis penis, non tamen puniatur criminaliter.
- 36 Perjurus in respondendo Positionibus potest puniri criminaliter, quando ex propria confessione est de perjurio convictus.
- 37 Negans Positiones veras in facto alieno perjurus non efficitur, nisi certificatus persistat in negat, vel teneatur, vel presumatur illud scire.
- 38 Causa qualibet rationalis à perjurio excusat.
- 39 Semel respondens sufficienter Positionibus non tenetur iterum respondere, nisi positio contineat plura copulative, vel Judici aliud videatur.
- 40 Potest quis hodie credere unum, & cras aliud absque incurfu perjurii, in facto alieno, secus in facto proprio.
- 41 Positionibus respondendum singulariter singulis pure & simpliciter.
- 42 Responsio si mutua sit, restitui, admitti, de jure secus ex dispositione decisoria Statuti Urbis.
- 43 Positione in parte non vera existente, admittitur responsio, non credit, ut ponitur.
- 44 Positioni vera, sed injusta, potest responderi non credit ad effectum, ad quem ponitur, ex praxi.
- 45 Responsio non credit, ut ponitur, ad effectum, ad quem ponitur.

- ponitur, non admittitur, sed bene admittitur responsio, non credit, ut ponitur, nec ad effectum, ad quem ponitur.
- 46 Respondere non potest Positionibus per verbum nescio.
- 47 Responsio, ignoro, ideo non credo, non est bona, secus responsio non credo, quia ignoro.
- 48 Positio in parte falsa, an possit negari in totum.
- 49 Responsio credit si appareat instrumentum, de cuius tenore ponitur, non admittitur in Curia.
- 50 Responsio refert se ad Instrumentum, vel ad Acta, vel credit, prout in instrumento, admittitur in Curia, & continet confessionem limitatam.
- 51 Responsio, credit, prout in instrumento, si in eo non reperitur id, quod quis ita confessus est, non prejudicat.
- 52 Responsio, refert se ad Instrumentum, non est bona, si in Positione non sit mentio de illo.
- 53 Dilatio ad respondendum datur Dubitanti de veritate positionis, si respondendum sit per verbum veritatis, secus si per verbum credit, vel non credit.
- 54 Dilatio ad respondendum datur Dubitanti, quando positio continet factum alienum, vel antiquum, vel intricatum, iurato de Calumnia, alias secus.
- 55 Positioni de facto alieno penitus incerto, potest responderi per verbum nescio, secus ex dispositione Statuti Urbis.
- 56 Procuratori generali super responsione facienda Positionibus datur dilatio ad consulendum Dominum.
- 57 Copia Positionum datur in Curia respondere debenti, sed hoc plurimum refidet in arbitrio Iudicis.
- 58 Positionibus dispositivè non interrogativè conceptis est respondendum.
- 59 Positioni criminosa, vel captiosa, incerta, obscura, dubie impossibili, furi contraria, & similibus, non est respondendum.
- 60 Positionibus negativè est respondendum arbitrio Iudicis.
- 61 Positioni continenti in se affirmativam, est omnino respondendum.
- 62 Positionibus objectivis est respondendum.
- 63 Positionibus merè objectivis non est respondendum, secus si contineat ius Partis.
- 64 Positionibus etiam impertinentibus est respondendum & quare.
- 65 Positionibus impertinentibus, quando est certum eas esse tales non est respondendum, secus in dubio.
- 66 Positionibus non facientibus ad causam, non est respondendum.
- 67 Positiones irrelevantes non sunt admittenda, nec illis est respondendum.
- 68 Positionibus tenetur respondere ipsemet Principalis.
- 69 Positionibus potest respondere Procurator, quando quis litigat per Procuratorem.
- 70 Adponendum, & respondendum Positionibus requiritur Mandatum specialissimum, ad respondendum sic, & sic, alias Procurator nihil agit.
- 71 Confessio facta à Procuratore sciente Domino praesudicat, nisi revocetur, docta de errore.
- 72 Procurator etiam si Mandatum sufficiens non habeat, potest cogi ad respondendum Positionibus in his, quae sunt utri extraneus.
- 73 Petens responderi Positionibus ab Absente, tenetur illas ad eum suis sumptibus transmittere, & quando secus.
- 74 Procurator allegans absentiam sui Principalis tenetur curare, ut Positiones ad eum transmittantur, sumptibus ejusdem sui Principalis, secus ex dispositione Statuti Urbis.
- 75 Responsio, quae sit Positionibus, debet esse talis, quae reddat certam Partem, & Iudicem.
- 76 Respondent obscure Positionibus potest cogi ad clarius respondendum, cum habeatur pro non respondente.
- 77 Rota in suo Tribunali non admittit, quod obscure respondens habeatur pro non respondente, nisi quis citatus fuerit ad respondendum magis precise.
- 78 Contumax in respondendo Positionibus, in Rota, non repellitur à limine.
- 79 Actor in Tribunali A. C. non potest obtinere Mandatum, nisi respondeat Positionibus, quas Reus ad id produxit excipiendo.
- 80 Positionibus respondendum est absque consilio Advocati.
- 81 Secus in Curia, in qua datur copia positionum ex Praxi.
- 82 Rusticus, nisi sit sagax, potest respondere Positionibus cum praesentia Procuratoris, vel Advocati.
- 83 Admissio Articulorum cum clausula, salvo jure impertinentium operatur, Pars posuit docere de impertinentia in quavis parte iudicii.
- 84 Positiones admittuntur, salvo jure impertinentium, habentur pro non admissis, si de jure non erant admittenda, nisi parti posset imputari, quod confisset.
- 85 Positiones quando clare constat esse pertinentes, vel impertinentes, sunt simpliciter admittenda, vel rejicienda, secus in dubio.
- 86 Positiones irrelevantes non sunt admittenda, sed in dubio potius debent admitti, quam rejici.
- 87 Positiones pertinentes quando dicantur.
- 88 Contumax in respondendo positionibus habetur pro negante, vel consiente, prout ei deterius est.
- 89 Positionibus obscure respondens, si denuo citatus ad respondendum magis precise est contumax, habetur pro consiente, vel negante prout illi deterius est.
- 90 Positio super quantitate quomodo concipi debeat, ut certa confessio haberi possit.
- 91 Positionibus qui respondere tenetur, debet moneri.
- 92 Monitorium in causis executivis non requiritur ad respondendum positionibus.
- 93 Iudex pronunciat positiones pro confessatis, si monitus, & citatus respondere recusat.
- 94 Positiones pronunciate pro confessatis plene probant contra Contumacem in respondendo.
- 95 Confessio facta perit perempta instantia.
- 96 Pronuncia positionum pro confessatis, desinit Contumace ante sententiam, non transit ad haberes.
- 97 Libello inepto, existente, Contumax in respondendo positionibus non habetur pro confesso.
- 98 Positiones non possunt haberi pro confessatis nisi servata forma, cap. 2. de Confess. in 6, & nisi respondere debens sit monitus, & non possit se excusare, & Positiones sunt ei lecta, & n. 92.

- 99 *Causa qualibet, etiam colorata, excusat à contumacia.* 123 *Juramentum decisorium civiliter non retractatur per probationes contrarias.*
- 100 *Nolens audire positiones, vel declarans, nolle respondere habetur pro confesso.* 124 *Confessio Jurantis admittitur ad juramentum decisorium retractandum.*
- 101 *Rota tenet, Positiones extra ejus Tribunal pro confesso rite haberi concurrentibus requisitis Franc. in c. 2, de confell. in 6.* 125 *Sententia, virtute juramenti decisorii ad favorem Legatarii lata, retractatur, si post apertas tabulas constet Legatum, vel Fideicommissum non fuisse relictum, & n. 175.*
- 102 *Rota non pronunciat Positiones pro confessatis, sed monet sub pena, & procedit ad Excommunicationem, & Brachii secularis invocationem contra Contumacem.* 126 *Juramentum decisorium retractatur, quando exceptio est cum juramento compatibilis.*
- 103 *Rota de Bylo non admittit fideles confessiones, nisi Positiones essent pronunciata extra Rotam pro confessatis, servata forma, c. 2, de Confell. in 6 & concurrentibus requisitis, Franc.* 127 *Juramentum declaratum potest Judice approbante referri.*
- 104 *Stylus recentior Tribunalis A. C. non attendit fideles confessiones Positionum, nisi quoad semiplenam, & administratum.* 128 *Jurare, aut solvere nolens habetur pro confesso.*
- 105 *Contumacia in respondendo Positionibus servata forma c. 2, de confell. in 6, & concurrentibus requisitis Franc. est habendus pro confesso, etiam in Tribunali A. C. secundum opin. Rota.* 129 *Jurare, aut solvere, aut referre, quis recusare non potest.*
- 106 *Statutum, Consuetudo, & Stylus Tribunalis, in quo Processus est fabricatus, attendi debet, quoad ejus validitatem.* 130 *Etiam si dicat velle contrarium probare per Testes, iusta subsistente causa quis jurare, aut referre non cogitur.*
- 107 *Contumacia in respondendo Positionibus potest semper purgari re integra ante conclusam in causa, & latam Sententiam.* 131 *Juramenti decisorii de larationis, & relationis quasi inter Partes, Judicis arbitrio relinquuntur, tam fure, quam jure C.*
- 108 *Respondens Positionibus potest incontinenti suam confessionem revocare, & quando dicatur incontinenti.* 132 *Iusta causa, ob quam quis non tenetur jurare aut solvere quamplurima sunt.*
- 109 *Appellatio à Pronuncia Positionum pro confessatis non datur.* 133 *Prodigus, Furiosus, & similes, non tenentur jurare, aut solvere.*
- 110 *Sed in Curia Capitolina observatur opinio contraria.* 134 *Procurator non potest deferre juramentum decisorium, nisi habeat ad hoc mandatum speciale.*
- 111 *Sicut coram Viarum Preside, ad quem devolvitur causa Appellationis à Magistris Viarum Judicibus Capitolinis.* 135 *Minor 14. annis non potest jurare, aut referre.*
- 112 *Jus Canonicum admittit appellationem à quolibet gravamine, & sic etiam à pronuncia Positionum pro confessatis.* 136 *Procurator & Defensor non coguntur jurare, aut referre.*
- 113 *Appellatio datur à pronuncia Positionum pro confessatis, si res est integra, & jus Adversarii non est effectum deterius.* 137 *Qui in loco non cogitur judicium subire, nec etiam ibi jurare, aut referre tenetur.*
- 114 *Stante Statuto, quod contumacia in respondendo Positionibus habeatur pro confesso, non datur Appellatio à pronuncia ejus vigore facta.* 138 *Is, contra quem Actio non potest proponi, non cogitur jurare.*
- 115 *Lata Sententia in meritis cause, res non est integra, & ob id non appellatur à pronuncia Positionum pro confessatis licet possit probari contrarium.* 139 *Super exceptione, qua non potest opponi quis jurare non compellitur.*
- 116 *Responsio facta Positionibus scribi debet ab Actuarius.* 140 *Quando ius Actoris minuitur, non cogitur Actor Res deferente jurare.*
- 117 *Juramentum est maximum remedium litium expendendum.* 141 *Qualitas & modus jurandi in controversiam deductus, donec arbitrio Judicis terminetur, est iusta causa recusandi juramentum oblatum, vel relictum.*
- 118 *Juramentum litis decisorium unde dictum, & quotumplex sit.* 142 *Ignorans, vel Dubitans non tenetur jurare.*
- 119 *Juramentum decisorium extrajudiciale, & ejus species.* 143 *Ignorans tenetur jurare credulitate secundum Alios.*
- 120 *Juramentum Judiciale decisorium, seu decisorium, quid sit.* 144 *Timor, ne postea alio agente perjurium detegatur, est iusta causa recusandi juramentum & quando hoc procedat.*
- 121 *Juramentum decisorium Judiciale habetur pro plena probatione.* 145 *Qui non tenetur defendere, nec etiam tenetur jurare.*
- 122 *Juramentum decisorium habet speciem transactionis, & majorem auctoritatem, quam res iudicata.* 146 *Habens Instrumentum obligationis non tenetur jurare, nisi super solutione.*
- 147 *Emptor se defendens, ut parer sibi actionem de evizione, non cogitur jurare, ne illam amittat.*
- 148 *Habens intentionem fundatam non cogitur jurare.*
- 149 *Testibus publicatis, qui non cogitur subire juramentum decisorium.*
- 150 *In actionibus famosis referri non potest.*
- 151 *Referens non tenetur jurare de Calumnia.*
- 152 *Juramentum Calumnia potest tacite omitti.*
- 153 *Patrons, & Parentibus juramentum decisorium a quo remittitur.*
- 154 *Assumens in se omnis probandi, si non probat, non potest.*

- potest offerre Partium liti decisurum.
- 157 Contrarium quod posuit offerre.
- 158 Distingue: aut quis revocat oblationem, & assumit in se onus probandi, & tunc si non probat, non potest redire ad oblationem, alias secus.
- 159 Juramentum decisorium potest ab initio, nullis propositis probationibus, deferri.
- 160 Juramentum decisorium potest deferri etiam ab eo, qui nihil probavit.
- 161 Petenti dari debet congrua dilatio ad jurandum, & quare.
- 162 Terminum ad jurandum pendente potest oblatio juramenti à Parte non acceptata revocari, etiam sine causa.
- 163 Oblatio seu delatio juramenti à Parte acceptata, non potest sine iusta causa revocari.
- 164 Iusta causa revocanda dilationem juramenti, à Parte acceptatam, est, si novae probationes supervenerint.
- 165 Revocata delatione juramenti non potest revocari ad illam redire.
- 166 Praxis Tribunalis A. C. in materia juramenti decisorii est furi consona, & quid observet.
- 167 A Sententia lata contra deferentem juramentum decisorium non datur appellatio.
- 168 A Sententia lata ad favorem ejus, qui volente deferente, juramentum oblatum recusavit, non datur appellatio.
- 169 A Sententia lata contra deferentem, qui juramentum relatum recusavit, non datur appellatio.
- 170 A Sententia lata contra referentem, qui juramentum primo deferenti remisit, non datur appellatio, & quare.
- 171 Is, cui juramentum est delatum, si jurare noluit, & Index contra eum Sententiam protulit, potest appellare.
- 172 A Sententia lata virtute juramenti relati posse referentem appellare, verius videtur.
- 173 Contrariam opinionem uti communem tenet, & defendit Osacus.
- 174 A Sententia lata virtute juramenti decisorii ad favorem Legatarii, vel fideicommissarii, datur appellatio, si post apertas tabulas nullum legatum, aut fideicommissum relictum appareat, & quare.

De Positionibus. Pars Prima, Cap. X.

- 1 **Q**uoties nova conventio, solutio, aut alia similis exceptio non poterit probari per scripturas, ad alia probationum genera recurrendum erit, ob id si exceptio versetur in facto proprio Adversarii, aut de quo ipse habeat certam notitiam, poterunt fieri Positiones, seu Articuli, & cogi Adversarius ad respondendum illis per verbum credit, vel non credit.
- 2 Possunt Positiones in Actis produci, vel excipiendo simpliciter, vel citato Adversario ad dicendum contra Articulos, excipiendo simpliciter possunt Positiones in Actis produci, ut infra videlicet.

- 3 Pro NN. contra NN.
- In Officio NN. & ad docendum de suo bono jure, excipiendo, &c. medio juramento tactis, &c. A facto produxit Positiones, seu Articulos, prout in folio tenoris, &c. & juravit de Calumnia in forma, ac protestatus fuit, nihil innovari, nisi prius per Adversarium fuerit illis responsum singulariter singulis purè, & simpliciter, medio juramento tactis, &c. B. per verbum credit, vel non credit, C. alias protestatus fuit de nullitate, &c. omni, &c.
- Et tunc nisi Adversarius respondeat, ut supra, non poterit obtinere Mandatum, nec ad ulteriora procedere in causa.
- Citato verò Adversario ad dicendum contra Articulos, vel alias agendo, possunt Positiones in Actis produci, ut infra videlicet.
- 4 Pro NN. contra NN.
- In Officio NN. & ad docendum de bono jure, &c. medio juramento tactis, &c. facto produxit Positiones, seu Articulos, prout in folio tenoris, &c. & juravit de Calumnia in forma, Petens Adversarium cogi, & compelli ad respondendum illis medio juramento tactis, &c. per verbum credit, vel non credit, singulariter singulis purè, & simpliciter alias, &c.
- Et citatus Adversarius, ut infra, videlicet.
- A. C. N.
- 5 Citetur NN. ex adverso principalis ad dicendum contra Articulos facto datos, videndum illos ad probandum admitti, & committi Notario causae examen, & receptionem juramentorum in forma ad p.d. Instante NN. principali, sive, &c.

N. Notarius.

Et facta productione Positionum, Actis in termino dictae citationis obtineatur Decretum, videlicet.

NN. petit, & obtinuit, ut supra, salvo jure impetitionum, & non admittendorum, D. & committi in forma omni, &c.

6 Possunt Positiones, seu articuli fieri secundum infra scriptam Formulam, & alias mutatis mutandis, secundum facti contingentiam.

Formula Positionum.

Positiones, & Articulos infra scriptos dat, facit, exhibet, & producit Procurator, & eo nomine NN. in causa, quam habet cum NN. Petens recipi, & admitti, ac Partem adversam cogi, & compelli ad respondendum illis, medio juramento tactis, &c. purè & simpliciter per verbum credit, vel non credit, singulariter, & singulis alias pronunciari pro confessatis, vel negatis, prout utilius erit Ponenti, & deterius respondere Recusanti E. Et si per Adversarium negari contigerit, petit super illis Teites inducendos examinari, servatis de jure servandis, omni, &c. deducens omne jus, &c. ad superfluum tamen probationem non se astringens, &c. salvo jure, &c. non solum ut supra, sed omni alio meliori modo, &c.

In primis hic loco Articulorum repetit omnia jura, in quantum, &c. ex quibus, &c. licet, &c. tamen ad abundantiorum cautelam, & quatenus

nus opus sit, & non aliàs, &c. vulgari sermone.

Prima pone, che la verità fu, et ch' esso NN articolante del Mese di NN. pagò à detto NN. Auversario seuti mille di moneta, per resto di quanto gli doueva fino à quel giorno: e se non crede di tanta somma, dica di quanta, F.e così, &c.

Secondo, che detto NN. confessò in detto tempo alla presenza del medesimo NN. esser da lui intieramente sodisfatto, e pagato di quanto fino à quel giorno li doueva, e così, &c.

Terzo, che detto NN. fece quietanza, e patto à d. NN. di non domandargli più, cos' alcuna di quanto gli era stato debitore fino à quell' itesso giorno, e così, &c.

Quarto, che detto NN. Auversario in più, e diversi tempi, e luoghi, hà dipoi confessato à più, e diverse persone d' esser stato del tutto pagato, e sodisfatto da detto NN. di quanto gli doueva, e così, &c.

Quinto, che delle dette cose ne fu, era, & è publica voce, e fama, e così, &c.

Hos pro nunc, &c. salvo jure, &c. deducens, &c. non se, &c. omni, &c.

Productis positionibus, reproducta Citatione ad dicendum contra Articulos, & obtenuto Decreto, ut supra, obtinetur Monitorium contra respondere debentem positionibus tenoris infra scripti, videlicet.

7 De mandato Illustriss. & Reverendiss. D. A. C. seu R. P. D. NN. ejus in Civilibus Locumtenentis, & ad instantiam NN. principalis tenore presentium.

G Moneatur G. NN. quatenus infra triduum sub pena pronuntiationis pro confessatis, & aliis arbitrio Domini, debeat Positionibus, in Actis pro parte dicti NN. exhibitis, respondisse singulariter singulis pure, & simpliciter, ac sufficienter per verbum credit, vel non credit, medio juramento tactis, &c. ac veritatem deposuisse, & presentibus omnino paruisse, &c. & si quis, &c. omni, &c.

NN. Notarius. Locus + Sigilli.

Quo Monitorio contra Adversarium executio personaliter per Cursores, facit idem Cursor de hujusmodi executione fidem in pede illius, & reproductio ejusdem notatur in Broliardo hoc modo, videlicet.

Pro NN. contra NN.

Coram Domino, meque, &c. NN. Sanctiss. D. N. Cursor, retulit se ad instantiam NN. monuisse NN. prout in folio tenoris, &c. & prout habuit in mandatis, omni, &c.

Et si deinde Adversarius remanet contumax in respondendo, sive opposuerit generalia contra d. Monitorium, ut in p. 2, c. 2, n. 9, sive illa non opposuerit elapsi d. tribus diebus post executionem Monitorium, citatur, ut infra, videlicet.

A. C. N.

8 Citetur NN. ex adverso principalis ad respondendum Positionibus in Actis datis per verbum credit, vel non credit, medio juramento tactis, &c. aliàs videndum pronuntiar pro confessatis, H. Ad p. d. Instante NN. principali, sive, &c.

Decretum.

N. Notarius.

NN. petit, & obtinuit, ut supra, nisi ad p. d. cum intimatione, omni, &c.

A. C. N.

Intimetur NN. ex adverso principalis, qualiter Dominus pronuntiavit Positionem pro confessatis, & aliàs prout in Actis, instante NN. principali, sive, &c.

N. Notarius.

Vel si magis placet, poterit citari Pars ad respondendum Positionibus, aliàs gravari juxta Praxim inferius positam p. 2, c. 2, n. 11, & seq.

9 Quod si Citatus compareat, & positionibus respondeat, Notarius scribit in pede positionum illius comparitionem, & responsonem, videlicet.

Die NN. comparuit NN. & medio juramento tactis respondit, I, supra scriptis Positionibus, prout in margine uniuscujusq; illarum, omni, &c.

Et in margine cujuslibet Positionis adnotat Actuaris singulas responsones per verbum credit, vel non credit.

10 Solet aliquando quis ita probationibus destitutus reperiri, quod si positiones ab Adversario negari forte contingeret, intentionis suae fundamentum probare non valeat, ob id non semel solet eo casu offerri Partium litis decisivum citata parte, ut infra, videlicet.

A. C. N.

11 Citetur NN. ex adverso principalis ad videndum sibi fieri Partium litis decisivum, & jurandum super eo, vel referendum, aliàs videndum per Dominum mandari referri ad p. d. Instante NN. principali, sive, &c.

Decretum.

N. Notarius.

Relatione facta comparuit NN. & repetit Partium hac die in actis factum, repetit, & obtinuit, ut supra, nisi ad p. d. cum Intimatione omni, &c.

A. C. N.

Intimetur NN. ex adverso principalis, qualiter Dominus mandavit referri, & aliàs prout in Actis, Instante NN. principali, sive, &c.

N. Notarius.

Partium verò fieri solet à Parte, & scribi in Broliardo Actorum ab Actuario, ut infra, & aliàs secundum contingentiam facti, videlicet.

Pro NN. contra NN.

12 In Officio &c. NN. & fecit Parti adversae infra scriptum Partium videlicet.

Che la verità fu, & è, che il d. NN. sotto il dì N. del mese N. dell' Anno N. diede in plura, e semplice prestanza à d. NN. scudi venti moneta, e così fu, & è vero, &c.

Vel potest fieri à Reo, qui pecuniam, vel aliam rem debitam restituit, & unde hoc probet, non habet, ut infra, videlicet.

Pro NN. contra NN.

In officio, &c. NN. & fecit parti adversae infra scriptum Partium, videlicet.

Che la verità fu, & è che d. NN. del Mese di N. proximo passato, restitui al d. NN. scudi venti moneta, e così fu, & è vero, &c.

13 Et si exequuta intimatione, Citatus in termino in decreto assignato, non juret, juxta formam Partiti, seu quid relevans non deducit, tunc Intimatione reproducta, qui fecit partium jurat super eo, ut infra, videlicet.

Pro NN. contra NN.

Coram Domino, meq; &c. NN. & super parti-

Q

to

to aliàs facto sub die nn. ut supra in actis f. n. medio juramento tactis, &c. juravit Partitū, & in eo contenta fuisse & esse vera in forma, & in

14 Ex adverso verò is, cui partitum est oblatum, si aliquam brevem dilationem ad ut supra jurandum præterit, & interim non vult illud posse revocari, poterit protestari, ut infra, videlicet.

Pro nn. contra nn.

15 In Officio, &c. nn. & acceptando Partitum sibi factum, dicit nihil fieri, nisi prius ex adverso iurato de calumnia, & dato sibi competenti termino ad deliberare jurandū, aliàs, &c. omni, &c.

Observationes.

A

16

Positiones sunt in actis producenda medio juramento tactis, &c. aliàs quis non teneatur illis respondere, Bal. in c. in per tractandis nu. 1. in fi. de ju. Cal. 7. as. in l. possideri nu. 2. 4. ff. de acq. poss. & in l. iudices, nu. 7. C. de ju. Alex.

conf. 1. 5. 1. n. 2. C. de ju. Alex. conf. 1. 5. 1. n. 2. vers. & forma producendo, lib. 5.

17 Sed hoc procedit Parte opponente, & huiusmodi juramentum petente, aliàs secus, nā quando juramentum credulitatis, aut Calumnia non petitur, potest tacite omitti, Glos. in c. si post, de Conf. in 6. in 1. not. Gravat. ad Vestr. in Prax. l. 5. c. 14. n. 16. vers. quod plane, ibi scilicet, Adversario hoc petente, Auctor Formul. Commiss. sub tit. de Pos. fol. 12. ibi Reus petit, & ibi non licet uni, Papi in Prax. in For. excip. contra Posit. in §. petens ante omnia, in vers. sub eius Calumnia juramento, & ibi Add. in verb. Calumnia juramento, Luc. Pet. in Prax. l. 2. cap. 4. n. 9. ibi peti potest, Sal. Tiber. in Prax. l. 2. cap. 13. n. 16. ibi Parte petente, Rota decis. 3. 2. 4. lias 3. num. 1. in fin. de seq. poss. & fruct. in nobis, ibi si hoc petatur, Fenzon. ad Stat. Urb. c. 68. n. 28. & n. 36. & seq. lib. 1. & aliis quos cumulat, & sequitur, Post. de Manut. obser. 83. n. 11.

18 Petere autem Positiones ex adverso jurari veras, est valde utile, quia licet Articulus non fateatur, tamen Ponens fatetur, & ob id si Ponens dat Positiones medio juramento, fatetur cū juramento omnia in eis contenta, & huiusmodi confessio habet vim judicialis. Gregor. dec. 385. n. 3. & ibi Beltram. n. 5. & decis. 408. n. 1. et nō poterit amplius postea huiusmodi confessione revocare, Gravat. ad Vestr. d. l. 5. c. 14. n. 16. & seq.

20 Ex quibus primò inferitur, quod si Adversarius non petito huiusmodi juramento, respondet Positionibus, responsio est valida, Vestr. d. l. 5. c. 14. & ibi Gravat. n. 16. cum aliis supra allegatis.

21 Secundò inferitur, quod si dicto juramento nō petito, Positiones fuerint à Iudice pronunciatæ pro confessatis, pronuncia lata est valida, nā sicut qui dicto juramento non petito responderet Positionibus, sibi præjudicat, et responsio valet, ex quo debet sibi imputare, cur juramentū non exegerit ut per Gravat. ad Vestr. d. n. 16. sic ille, qui eodē juramento nō petito patitur Positiones à Iudice pronunciatæ pro confessatis, debet sibi imputare, cū poverit d. juramentum petere, et exigere, t. et illud non petierit, nec exegerit, unde, cum militet eadem ratio, idem Jus statui debet, arg. d. illud, ff. ad leg. Aquil. cum simil.

23 Quod comprobatur primò, quia petere hoc

juramentum, est tantummodo utile, ut concernit particulare Partis interesse, ne Adversarius possit ejus confessionem revocare, Gravat. ad Vestr. d. l. 14. n. 16. sed non est substantia, quod huiusmodi juramentum præstetur, cum possit tacite omitti, aliàs si esset de substantia, responsio facta Positionibus, illo tacite omisso, non valeret, sed valet ex præallegatis, ergo non est de substantia. Et ob id sicut potest tacite omitti ab eo qui positionibus respondet, sic potest tacite omitti ab eo, qui petit Positiones pronunciatæ pro confessatis, t. tum ex d. identitate rationis, tum etiam quia de Jure à pari procedit, Positiones fateri, & illas pro confessatis à Iudice pronunciatæ, Oldr. conf. 320. n. 2. vers. præterea cum Positiones, & regula est generalis, t. quod paria sunt esse tale, & haberi pro tali, Paris. consil. 22. licet nu. 34. & seq. lib. 2. Cast. conf. 6. ante fin. vers. cum igitur, lib. 1. Butr. conf. 20 circa med.

26 Secundò approbatur in simili, nam juramentū Calumnia, aut veritatis debet omnino præcedere, & præstari, aliàs processus est nullus, cum omnibus inde sequutis, Vant. de nullit. defect. process. n. 29, & t. omnes admittunt, & nihilominus si nō fuit petitur, & Iudex processit ad ulteriora, & Sententiam tulit, Sententia est valida, c. 1. §. 1. de Jur. Calum. in 6. l. 7. futur. §. qui 7. futur. ubi Glos. in verbo exigatur, ff. de Jurejur. Vant. d. n. 29. Vestr. in Prax. lib. 5. c. 2. in fi. & ibi Gravat. n. 11. Specul. de Jur. Calum. §. 2. n. 4. Seraph. de Priv. Jur. priv. 11 §. nu. 8. Maran. de ord. Jud. sub tit. de Jur. Calum. n. 2. Greg. dec. 157. n. 1. & ibi Beltram. n. 23. & passim tradunt Scribentes.

28 Sic etiam Mandatum procuratæ minus legitimæ censetur à Parte non opponente approbatum, & Sententia sustinetur, si non fuit oppositum, jura non esse in forma probant, Crav. conf. 150. n. 2. ubi multa alia exempla adducit.

29 Sed hoc non procedit, quando Statutū disponit, quod Positiones dentur medio juramento, quia cum tunc Statutum det formam, illa non servata, actus corrumpit, si ve juramentum fuerit à Parte petitur, si ve non, & si ve quis sponte respondeat, si ve patiatut Positiones pronunciatæ pro confessatis, Fenzon. ad Stat. Urb. c. 68. n. 19. & seq. n. 28. l. 1. nisi Reus habuisset notitiam, quod Positiones nō erant datæ observata forma Statuti, nam tunc nulla facta de hoc protestatione, sibi præjudicasset, Fenzon. ubi sup. n. 22. & seq.

B Positionibus respondendū est medio juramento tactis, &c. c. presentiam de test. in 6. cum aliis allegatis per Gravat. ad Vestr. l. 5. c. 14. nu. 14. & n. 16. Gaill. obser. 79. n. 10. & obser. 82. n. 1. l. 1.

31 Positionibus respondendum est per verbum credit, vel non credit, Natr. conf. 59. n. 1. Gravat. ad Vestr. l. 5. c. 14. n. 34. Salust. Tiber. in Prax. l. 2. cap. 13. n. 23. vers. quæ resp. & si quis fateatur credere contenta in positionibus, & quæ illi præjudicabit.

32 t. ac per verbum veritatis, Specul. de Posit. §. sexto tractandum, n. 11. & seq. Vestr. in Prax. l. 5. c. 14. n. 7. & ibi Gravat. n. 28. Rom. sing. 695. & Adden. Fenzon. ad Stat. Urb. c. 68. n. 44. & seq. l. 1. Surd. decis. 17. n. 11. & dec. 68. n. 14. & idem procedit in responsione facta per verbum, existimo, Specul. in d. §. sexto tractandum, n. 11. & seq.

33 Et

- 33 Et ob id cum verbum credo, à Parte prolatum, sit exprellivum veritatis, ex præallegatis, si Respondens in facto proprio convineatur de mendacio, est perjurus, *Bald. in l. 2. n. 161. & seq. ff. de jur. jur. surd. d. dec. 17. n. 11. & seq. & dec. 58. n. 15. Fenzon. ad Stat. Urb. d. c. 68. nu. 45. l. 1. non*
 34 *† solum Deum habet ultorem, sed tenetur etiam Parti ad interesse, & potest contra eum jurari in litem, Plot. in l. si quando amp. 36. §. 37. n. 2. & seq. & n. 10. C. unde vi, cum aliis allegatis per Adden. ad Papien. in form. excep. contra possit. §. ultimæ positionis, in verbo, negaverit, C. si. Manen. conf. 140. num. 61. & seq. Grav. ad Vest. d. l. 5. cap. 14. num. 25. Fenzon. ad Stat. Urb. d. cap. 68. nu. 131. lib. 1. quoniam subiacet etiam aliis pœnis, Speculat. de possit. §. nono tangendum, num. 8. Non *†* tamen potest accusari, aut puniri criminaliter, *Bald. in d. l. 2. nu. 162. ff. de jur. jur. Covar. in cap. quamvis §. 7. n. 7. de pact. in 6. Menoch. de Arbit. Jud. l. 2. cent. 4. casu 319. n. 29. Seraph. de priv. Juram. priv. 11. n. 3. & seq. Farin. de falsit. & Simul. qu. 160. n. 27. licet contrarium tenuerit Rimin. d. & alii relati à Granut. Theorem. 3. n. 22. vers. contrarium, & ceteri, quos congerit Farinac. d. quest. 160. n. 218.*
 36 Ceterum bene possit puniri, & contra eum etiam criminaliter procedi, quando de perjurio per ejus propriam confessionem, aut aliis evidenter constaret, *Covar. in d. cap. quamvis, §. 7. n. 7. ver. non inficior, Menoch. d. casu 319. n. 29. Granut. d. Theor. 3. n. 22. Farinac. d. q. 161. n. 220. & n. 229. & ob id qui primo responderet unum medio juramento, & postea secundo loco responderet aliud, etiam per verbum credo, potest puniri, ut perjurus, Farinac. d. q. 160. n. 220.*
 37 Verumtamen negans Positiones veras in facto alieno, non efficitur perjurus, *Surd. d. decif. 17. n. 11. & seq. & dec. 58. n. 15. Borell. in Summ. dec. tit. de Perjur. 62. n. 22. nisi certificatus persistat in negatione, Specul. de Possit. d. §. nono tangendum, nu. 8. vel nisi factum alienum sit tale, quod quis scire teneatur, & præsumatur, Bald. in d. l. 2. nu. 161. ff. de jur. jur. surd. d. dec. 17. nu. 13. Natt. conf. 59. n. 8. lib. 1. Semper tamen, *†* & ex qualibet rationabili causa, quis à perjurio quoad pœnas excusatur, *Rot. decif. 34. nu. 2. & seqq. post conf. crim. Farinac. lib. 2. Borell. in Summ. dec. tit. de Perjur. 62. n. 59.*
 39 Qui verò semel Positionibus sufficienter respondit, non tenetur iterum respondere, *Specul. de possit. §. sexto tractandum, n. 3.*
 Sed hoc non procedit, quando Positio continet duo, vel plura copulative, quia tunc potest cogi ad iterum respondendum, *Specul. in d. §. sexto tractandum, n. 3. vers. nisi forte.*
 04 Secundò non procedit, si Judicialiter videretur, ex quo potest quis hodie credere unum, & cras aliud, *Glo. in l. 2. §. quod observari, in verb. exsimat. in fin. C. de Jur. Jur. propri. cal. Specul. de Possit. d. §. sexto tractandum, nu. 1. vers. quidam tamen, & ibi Add. lit. D. Rot. decif. de Confess. in antiq. nec ideo poterit Respondens dici perjurus, Calder. conf. 152. alias 4. de Confess. Fenzon. ad Statut. Urb. cap. 68. num. 129. lib. 1. quod tamen procedit in facto alieno, secus in facto proprio juxta distinctionem, *Surd. dec. 17. n. 22. Borell. in Sum.****

tit. de Perjur. 62. num. 21. & seq. Fenzon. ad Stat. Urb. d. c. 68. n. 130.

- 41 Positionibus tamen respondendum est singulariter singulis, *Specul. in d. §. sexto tractandum n. 4. Vest. in Prax. lib. 5. c. 14. n. 4. & pure & simpliciter, Matthefil. sing. 37. & ibi adden. Grav. ad Vest. lib. 5. c. 14. n. 14.*
 42 Sed hoc de Jure communi non procedit in materia mutui, nam si quis mutuum restituit remotis Arbitris, admittitur tunc ejus responsio: si mutui restituit, *Add. ad Matthefil. sing. 34. nu. 4. & seq. Grav. ad Vest. d. lib. 5. c. 14. n. 14. licet secus sit ex dispositione Statuti Urbis, cujus vigore responsio debet esse simplex, & cum sit decisorium, est observandum coram A. C. & in omnibus Tribunalibus, latè Burat. decif. 882. n. 4. & seq. Fenzon. ad Stat. Urb. d. c. 68. num. 53. & seqq. lib. 1.*
 43 Secundò non procedit, quando Positio est in parte non vera, nam tunc Praxis frequenter admittit responsionem, non credit, ut ponitur. *Autor. Formul. Commiss. fol. 134. vers. ad tredecimā, & fol. 135. col. 1. vers. ad quintam, & ver. ad octavam, quem sequitur generaliter ad illud se remittens, Vest. d. lib. 5. c. ultimo, in princ. Seraph. decif. 1039. n. 4.*
 44 Tertiò non procedit, quando positio est vera, sed injusta, nam tunc Praxis admittit responsionem, non credit ad effectum, ad quem ponitur.
 45 Responsio tamen non credit, ut ponitur, ad effectum, ad quem ponitur, non admittitur, sed bene admittitur responsio, non credit, ut ponitur, nec ad effectum, ad quem ponitur, & sic cum illa dictione, nec, *Rota decif. 849. p. 4. divers. ubi quod ita sæpe fuit resolutum, Beltram. ad Greg. decif. 282. n. 10. Salut. Tib. in Prax. lib. 2. c. 13. n. 23. Ubi *†* quod nec etiam respicienda est responsio per verbum, nescit, cum Pars teneatur præcisè respondere per verbum credit, vel non credit.*
 Nec etiam est bona responsio, ignoro, ideo non credo, sed bene videtur admittenda responsio, non credo, quia ignoro, *Natt. conf. 59. nu. 9. vers. & si diceretur, & n. 10. & seq.*
 48 An autem Positio in parte vera, & in parte falsa possit negari simpliciter in totum, sunt contrariæ DD. opiniones: & opinio affirmativa signanter procedit, quando agitur de interpretanda responsione jam data, & evitetur perjurium, negativa verò in responsione danda *Fenzon. ad Stat. Urb. d. c. 68. n. 97. & seq. lib. 1.*
 49 Quod si in positione fiat mentio de Instrumento, non admittitur in Curia responsio, si appareat instrumentum, de cujus tenore ponitur, nam debet respondens confiteri, vel negare simpliciter, *Specul. de Instrum. edit. §. nunc dicamus, n. 5. lib. 2. Matthefil. sing. 37. & ibi adden. n. 1. Natt. d. conf. 59. n. 12.*
 50 Sufficit tamen responsio refert se ad Instrumentum, & ad Acta, ut tradit *Aut. Form. Comm. f. 134. col. 1. ibi ad tertiam, quartam, & decimam quartam refert se ad Acta, & similiter admittitur responsio, credit, prout in Instrumento. Matthefil. d. sing. 37. & ibi Adden. Rebuff. in Commentra. confit. in tract. de resp. per cred. vel non, art. 38. Glo. 1. nu. 8. fol. mibi 837. Quæ *†* responsio continet confessionem limitatam, *Dec. in l. edita,**

- num 8 §. C. de eden. & si Instrumentum, vel si id, quod quis, ad Instrumentum se referendo, confessus est, ut in Instrumento, non reperitur, responsio huiusmodi non præjudicat, *Sexaph. decis. 946. nu. 7. Fenzon. ad Stat. Urb. d. c. 68. n. 71. Rot. decis. 158. n. 4. par. 2. recent.* Sed hoc non procedit, quando in Positione non fit mentio de Instrumento, nam tunc non est bona responsio, sed refert ad Instrumentum, *Gaill. observ. 82. n. 2. & seqq. l. 1. Fenzon. ad Statut. Urb. d. c. 68. n. 72.*
- §3 Dubitanti verò de veritate Positionis datur dilatio ad respondendum, *Specul. de Posit. d. §. sexto tractandum. n. 9. & seq. & n. 13. & seqq.* Sed hoc procedit, quando esset respondendum per verba veritatis, secus ubi esset, prout hodie, respondendum per verbum credit, vel non credit, *Specul. in d. §. sexto tractandum. n. 9. & seq. Gravart. ad Vest. d. l. 5. c. 14. num. 34. Rom. sing. 696.*
- §4 Secundò procedit, quando Positio continet factum alienum, vel etiam proprium, sed antiquum, vel intricatum, etiam si tunc responsio sit facienda per verbum credit, vel non credit, *Specul. in d. §. sexto tractandum. num. 13. & seqq. Nat. conf. 59. num. 3. Adden. ad Roman. d. sing. 696. ubi quòd d. dilatio datur jurato de Calumnia; Secus verò si Positio contineat factum notorium, vel proprium de recenti non intricatum, Specul. in d. §. sexto tractandum. n. 15. & seq. Adden. ad Roman. d. sing. 699.*
- §5 At si Positio esset de facto alieno penitus incerto, tunc posset responderi etiam per verbum nescio, *Nat. d. conf. 59. n. 2.* Responsionem tamen per verbum, ignoro, vel nescio, prohibet Statutum Urbis d. c. 68. lib. 1. in fin.
- §6 Similiter eadem dilatio erit concedenda Procuratori generali ad consulendum Dominum super responsione Positionibus facienda, *Adden. ad Roman. d. sing. 695. vers. verum autem, Vest. in prax. l. 5. c. 14. n. 9. & seq. & ibi Gravart. n. 34.*
- §7 Quinimò in Curia datur copia Positionum respondere debenti, ut quis possit cautius, & certius secundum veritatem facti respondere, *Vest. d. lib. 5. c. 14. n. 9. & ibi Gravart. n. 33.* ubi subdit, quòd quando Principalis est præsens, & agitur de facto proprio, Iudex non ita de facili debet copiam Positionum concedere, sed in hoc secundum casuum contingencias arbitrari, an copia sit, nec ne concedenda respondere debenti.
- §8 Non tamen omnibus Positionibus est respondendum, sed tantum dispositivè, non autem interrogativè conceptis, *Specul. de Posit. §. sexto tractandum. n. 6. lib. 2. Maran. de ord. jud. tit. de Posit. n. 13. Vest. in Prax. lib. 5. c. 14. n. 5 in fin. Salust. Tiber. in Prax. lib. 2. c. 13. n. 2. Caputaquen. decis. 327. n. 2. par. 2. Rot. decis. 3. in princ. de seq. poss. & fruct. in nov. decis. 749. n. 3. vers. item etiam dictum fuit. par. 3. divers. lib. 3.*
- §9 Sunt tamen plures casus, in quibus nec Positionibus dispositivè conceptis est respondendum, etenim positioni criminose, quis non tenetur respondere, *Bart. in l. Marcellus. §. 1. n. 1. & seqq. ver. amor. Vest. d. l. 5. c. 14. n. 5. Caputaquen. decis. 327. n. 5. par. 2. Rot. d. decis. 749. n. 2. par. 3. divers. lib. 3.* nec Positioni captiolæ, *Caputaquen. d. dec. 327. n. 3 par. 2. nec incertæ, obliuæ, dubiæ, impossibili,*
- Juri contrariæ, de facto alieno, & alii, de quibus latè per Papien. in form. except. contra Posit. per tot. & Fenzon. d. c. 68. n. 94. usque ad n. 107.
- 60 Positioni tamen negativæ hodie est respondendum, si id æquitate suadente, videbitur Iudici expedire *cap. 1. de confessis in 6. si t. verò Positio contineat in se affirmativam, tunc illi est omnino respondendum, Rot. decis. 309. n. 3. post conf. Crimin. Farin. lib. 2.*
- 62 Objectivis etiam Positionibus est respondendum, *Vest. in prax. d. lib. 5. c. 14. n. 5. Rot. decis. 43. de Testib. in antiq.*
- 63 Sed hoc procedit, dummodo non sint merè objectivæ, & criminose, sed contineant jus Partis, & sic sint de jure Dantis, *Rota d. decis. 309. n. 1. & 2. post conf. Crim. Farin. Fenzon. ad Stat. Urb. d. c. 68. n. 94.*
- 64 Est etiam respondendum Positionibus, tam pertinentibus, quàm impertinentibus, ut celeberrimis litibus finis imponatur, *Vest. d. l. 5. cap. 14. n. 5. Salust. Tib. d. l. 2. cap. 13. n. 23. vers. his tamen non obstantib. Rot. dec. 641. alias 24. de Test. in antiq.*
- 65 Sed hoc Primò non procedit, quando certum est Positiones esse impertinentes, sed bene in dubio, *Specul. de Posit. lib. 2. §. septimo videndum. n. 6. & seq.*
- 66 Secundò non procedit in non facientibus ad causam, sed bene in facientibus, & pertinentibus ad causam, *Baldan. l. 2. §. quod observari. n. 14. C. de Juram. Cal. Specul. de Posit. lib. 2. §. septimo videndum. n. 6. & t. ob id irrelevantibus non est respondendum, quinimò huiusmodi Positiones admitti non debent, Cavalier. decis. 562. n. 2. Fenzon. d. cap. 68. n. 91.*
- 68 Tenetur autem respondere Positionibus ipsæmet Principalis, *Specul. de Posit. d. §. sexto tractandum. n. 18. Vest. d. lib. 5. c. 14. n. 11.*
- 69 Sed si litigat per Procuratorem, poterit etiam Procurator respondere, *Specul. in d. §. sexto tractandum. nu. 18. Adden. ad Roman. sing. 696. vers. utrum autem hoc habeat locum, Vest. d. lib. 5. cap. 14. n. 9. & seq.*
- 70 Requiritur tamen ad respondendum Positionibus mandatum specialissimum ad respondendum sic, & sic ficut etiam ad ponendum, alias Procurator respondendo, vel ponendo, Domino non præjudicat, ex cumulat per Beltram. ad Greg. decis. 382. n. 9. & per Fenzon. ad Stat. Urb. d. cap. 68. n. 122. lib. 1. & multo minus illi nocere potest, si nullum habeat mandatum, *Specul. de Posit. d. §. sexto tractandum. n. 20.*
- 71 Sed hoc primò non procedit in confessione facta à Procuratore sciente Domino, nam illa Domino præjudicat, nisi ab eo revocetur, & de errore Procuratoris doceatur, *Rot. decis. 2. de Confess. in antiq.*
- 72 Secundò non procedit in his, quæ Procurator scit tamquam extraneus, nam licet ipse non teneatur pandere secreta causæ, nec se subicere examini in his, quæ scit uti Procurator, potest tamen cogi ad respondendum Positionibus, licet mandatum sufficiens non habeat, in his, quæ scit uti extraneus, & Domino in hoc casu præjudicare potest, *Fenzon. ad Stat. Urb. cap. 68. nu. 126. lib. 1.*
- 73 Si quis autem instet Positionibus responderi à

Prin.

Principalis absente, debet ad eum transmitti Notarius, vel remissoria, sumptibus parentis, nisi calumniosè ablit; nam tunc sumptibus absentis, *Luc. Pet. in prax. lib. 2. cap. 4. n. 24.* vel nisi voluntariè liget per procuratorem, *Caballin. ad Egidian. lib. 5. c. 19. in verbo sumptibus.*

74 At quando procurator absentis requisiti, ut compareat ad respondendum positionibus, compareat ad allegandum ejus absentiam, teneatur procurare, quod positiones ad eum transmittantur, sumptibus ejusdem sui principalis, *Fenzon. d. cap. 68. n. 123.*

Sed hoc procedit de Jure communi, secus videtur ex dispositione statuti urbis, nam est observanda distinctio, & forma ab eo tradita, ut per eundem *Fenzon. ubi supra, n. 124.*

75 Ceterum ubicumque positionibus respondetur, sive à principali, sive à procuratore, responsio debet esse talis, quæ certum reddat interrogantem, & Judicem *Narr. conf. 59. n. 9. & ob id* 76 id est respondens obscure cogi potest ad clarius respondendum, adeo quod obscure, seu minus sufficienter respondens, habeatur pro non respondente, *Specul. de posit. §. Non tangendum, n. 9. lib. 2. Fenzon. d. cap. 68. n. 84. & seqq.*

77 Sed Rota hoc non admittit in suo tribunali, nisi quis coactus fuerit ad respondendum magis præcisè, *Seraph. decis. 408. n. 3. Fenzon. d. c. 68. n. 86.*

78 Nec etiam in Rota contumax in respondendo positionibus repellitur à limine judicii, *Cavaler. dec. 562. n. 1.*

79 Sed in hoc A. C. tribunali, quando reus excipiendo producit positiones, non potest actor obtinere mandatum, nisi prius illis sufficienter respondeat, *Scacc. de appell. lib. 3. cap. 2. q. 17. lim. 9. n. 45. Fenzon. ad stat. urb. d. c. 68. nu. 87. & ita* quoad observatur in praxi.

80 Respondenti autem debet ab ipsa parte, sine consilio Advocati, *Specul. de posit. §. sexto tractandum, n. 5. lib. 2. Adde ad Roman. sing. 696. vers. adde quod quando, Vest. lib. 5. c. 14. n. 8.*

81 Hoc tamen primo non procedit in Curia, in qua praxi observatur, ut deur copia positionum, *Vest. d. lib. 5. c. 14. n. 8. & seqq.*

82 Secundo non procedit in rustico, qui non solum potest consulere advocatum, quando datur ei copia positionum, in locis, in quibus viget hujusmodi stylus, sed etiam si non adesset stylus dandi copiam, posset respondere cum præsentia procuratoris, vel advocati, nisi rusticus esset valde sagax, *Adden. ad Roman. sing. 390. vers. & adde, Gravat. ad Vest. d. l. 5. c. 14. n. 30. & seqq. Fenzon. ad stat. urb. d. c. 68. n. 119.*

D Solent practici admittere positiones cum 83 clausula, salvo jure impertinentium, & non admittendarum, quæ clausula præservat jus parti, ut de impertinentia docere possit in quavis parte judicii, *Vest. in prax. d. lib. 5. cap. 14. n. 6.* quo casu

84 si positiones non erant admittendæ, habentur pro non admissis, *Gravat. ad Vest. d. lib. 5. cap. 24. n. 26.* Potest igitur in hoc casu post responsum videri, an esset respondendum, & an positiones debuissent admitti, quando non posset imputari aliquid parti, per quod consensisset, *Bart. in l. si dicatur, §. item Julianus, n. 11. ff. de jurejur*

Fenzon ad stat. urb. d. c. 68. num. 35. nam admissio 85 cum clausula procedit in dubio: secus autem quando constat articulos seu positiones esse pertinentes, vel impertinentes, tunc enim sunt simpliciter admittendæ, vel rejiciendæ, *Gravat.*

86 ad Vest. d. lib. 5. cap. 14. n. 26. Et si licet irrelevantes non sint admittendæ, *Cavaler. dec. 562. n. 2.* in dubio tamen potius debent admitti, quam rejici, *Gravat. ad Vest. d. cap. 14. n. 27.* ubi quod si pertinentes dicuntur, si quoquomodo ad causam faciant, sive directè, sive indirectè.

E Tacens habetur pro negante, quando damosa est ei negatio; & pro confitente quando 88 damosa est ei confessio, *Gloss. in cap. 2. in 2. not. & in verbo pro confesso, de confess. in 6. Specul. de posit. §. Non tangendum, num. 4. lib. 2. Bald. in l. 2. §. quod si actor, num. 3. C. de iur. prop. cal. Lanfranc. in prax. sub tit. de respons. c. 6. n. 21. Fenzon. ad stat. urb. d. cap. 68. n. 74. l. 1. & hoc in penam suæ contumacie in respondendo positionibus, *Specul. in d. §. Non tangendum, n. 4. Gayll. observ. 80. num. 1. l. 1.* 89 Quod procedit non solum in eo, qui omnino tacet, sed etiam in eo, qui obscure respondet; nam potest cogi ad respondendum magis præcisè, *Specul. in d. §. Non tangendum, n. 5. Seraph. dec. 408. n. 2. & seqq.* unde si denuò monitus ad magis præcisè respondendum, tacet, sine dubio habetur pro confitente, vel negante, prout est illi deterius, *Specul. in d. §. Non tangendum, nu. 5. & n. 9.**

F Cautela datur, ut in positione super quantitate habeatur certa confessio, quod dicatur in 90 positione, si non credit de tanto, dicat de quanto, descendendo usque ad minimum, ut post Gratian. & alios quos allegat, sequitur *Fenzon. ad stat. urb. d. c. 68. n. 69. lib. 1.*

G Ad hoc, ut quis positionibus respondere teneatur, requiritur quod contra eum fuerit exequatum monitorium, nam responsus debet 91 moneri, & juberi in præsentia per Judicem, ut respondeat cap. 2. ibi, interrogatus, iussusque à Judice, de confess. in 6. *Salust. Tiber. in prax. lib. 2. c. 13. n. 12. & 23.*

Sed hoc non procedit in causis executivis, in 92 quibus in causa principali non requiritur monitorium; nam tunc illud nec etiam requiritur in causa accessoria, pro habenda responsione ad positiones, *Cap. accessorium de regul. iur. in 6.* prout de stylo, & praxi receptiori huius A. C. & aliorum urbis tribunalium, testatur *Salust. Tib. d. lib. 2. c. 13. n. 23.*

Si à Judice monitus, & citatus recusat respondere, Judex pronunciat positiones pro confessatis, cap. 2. ubi gloss. in verbo pro confesso, & DD. tradunt de confess. in 6. quod procedit etiam de Jure civili, ut per *Cyn. in l. 2. §. Quod si actor, n. 8.* & ibi etiam alii, *C. de iurejur. prop. cal. & in hoc A. C. tribunali, Salust. Tib. in prax. d. lib. 2. c. 13. n. 13. Seraph. dec. 905.*

Positiones autem pronunciatæ pro confessatis plenè probant contra contumacem in respondendo, d. cap. 2. ubi gloss. in verbo pro confesso, de confess. in 6. *Seraph. d. dec. 905. n. 1. Cavaler. decis. 561. n. 1.*

95 Sed hoc primò non procedit perempti instanti, nam tunc perit etiam ista ficta confessio, tic

nec proderit in alia instantia, *Lanfranc. Balb. dec. 282. Bonzerin. ad Magon. dec. Luc. 25 sub lit. H.*

96 Secundò non procedit in hærede, nam si quis fuerit habitus pro confesso, & decesserit in hac contumacia, ante sententiam, seu pronunciam, talis pœna non transit ad hæredem, *Bart. in l. e- jus qui delatorem. ff. de jur. fisci. & in l. manifeste, n. 7. ff. de iurejur. Lanfranc. in repet. cap. Quoniam contra, §. Responsiones, n. 197. de proba. Adden. ad Specul. de posit. §. Nonò tangendum, sub lit. E. vers. ad- de tu, quòd hoc non procedit.*

97 Tertiò non procedit, quando libellus esset ineptus; nam tunc non respondens positionibus non debet haberi pro confesso: cum enim iudicium sit nullum ob libelli ineptitudinem, non poterit sequi ali qua sententia diffinitiva, *Lanfranc. in repet. d. c. Quoniam contra, §. Responsiones, n. 198. de proba. Adden. ad Spec. d. §. Nonò tangendum, lit. E. vers. adde tu, quòd hoc non procedit.*

98 Quartò non procedit, nisi observata formà, *Cap. 2. de conf. in 6. & nisi etiam non concurrant tria requisita per Franc. in d. c. 2. n. 2. videlicet: primò quòd quis sit iustus à Iudice in præsentia in iudicio, & non tantum per nuntium. Secun- dò quòd contumax non possit in aliquo suam contumaciam exulare, ¶ nam quælibet causa etiam colorata, & bestialis, & quodlibet impe- diendum excusat à contumacia, *Fenzon. ad stat. urb. d. cap. 68. n. 80.* Tertiò, quòd positiones sint ei lectæ, & explicate: alias enim his tribus requi- sitis non concurrentibus, positiones habitæ, & pronunciatæ pro confessatis non probant, *Seraph. dec. 408. n. 3. & dec. 905. n. 1. Coccin. dec. 470. n. 6.**

100 Si quis tamen nollet audire illas legere, & re- cederet, vel antequàm legerentur declararet, se nolle ad iussum Iudicis respondere, haberetur pro confesso, *d. cap. 2. de confess. in 6. & ibi Franc. n. 9. vers. adde tamen.*

101 In casu autem, in quo dd. Franc. requisita concurrunt, Rota etiam tener, contumacem ha- bendum pro confesso, *Seraph. d. dec. 408. n. 4. & dec. 905. n. 1.* quando scilicet positiones fuerunt pronunciatæ pro confessatis extra Rotam: ¶

102 Nam Rota non pronunciat positiones pro confessatis, sed monet ad respondendum illis sub pœna excommunicationis, & si elapsa die monitus non responderet, procedit ad pœnas in monitorio contentas, & non respondentem ex- communicatum declarat, & denunciat, & si per decem dierum spatium perseverat in sua contumacia, ad Brachii secularis invocationem pro pœna commissâ, & capionè pignorum, donec monitus præmissorum tædio affectus, respon- deat, procedit, *juxta trad. per gloss. in d. cap. 2. in si- gurat. casus, in vers. sed quid de confess. in 6. Auth. Formul. commiss. tit. de posit. vers. qua responsione, fol. 12. & vest. in prax. d. lib. 5. c. 14. num. 3. & seq. quod convenit etiam cum quâdam opinione de iure civili relata, per Cyn. in d. l. 2. §. quod si Actor, n. 8. vers. cogetur ergo, C. de iurejur. prop. cal.*

103 Quintò, ut ex præmissis patet, non procedit de stylo Rotæ, quæ non admittit has fictas con- fessiones, *Vest. d. lib. 5. cap. 14. n. 4. Gregor. dec. 406. n. 14. & ibi late Beltram. n. 18. Cavalier. dec. 562. n. 1.*

nisi in casu, quo positiones essent pronunciatæ pro confessatis extra Rotam observatâ formâ, *d. cap. 2. de confess. in 6.* cum ibi requisitis per Franc. ex præallegatis,

104 Sextò, nec etiam procedit de stylo recentiori hujus A. C. tribunalis: cum enim sit tribunal supremum, non attendit has fictas confessiones, quoad plenam probationem faciendam, sed benè quoad adminiculum, & ita quotidie ob- servat praxis: licet aliàs stylius dicti tribunalis aliter observaverit, ut per *Salust. Tiber. d. lib. 2. cap. 13. n. 13. Seraph. d. dec. 905. n. 1.* hodie tamen est in- novatus, ut supra.

105 Sed si foret observata *d. cap. 2. de confess. in 6.* & concurrerent dd. tria requisita per Franc. ibi sub nu. 9. tunc contumax habendus esset pro confesso, etiam in hoc tribunali, *Seraph. dec. 408. n. 4. & d. decis. 905. n. 1.*

106 Caterum si causa coram A. C. fuisset intro- ducta virtute appellationis à sententia de parti- bus, esset quoad validitatem dictæ sententiæ at- tendendum statutum, stylus, & consuetudo illi- us tribunalis, in quo fuit sententia lata, & fabri- catus processus, *Bart. & DD. in l. cunctos populos, C. de summ. Triter. Bald. conf. 2. 2. Statuto caveatur, lib. 1. Alex. conf. 164. n. 7. in fin. ubi dicit omnes ita tenere.*

107 Potest tamen non solum post d. terminum ad primam, sed etiam post decem dies, & quan- documque, re integra ante conclusum in causa, & ante sententiam, morâ purgari, & pars ad re- spondendum positionibus pronuntiatis pro confessatis de iure admitti, ex cumulatis per *Salust. Tiber. d. lib. 2. c. 13. nu. 14. Scac. de iud. lib. 2. c. 7. n. 73.*

108 Potest etiam respondens positioni suam con- fessionem revocare incontinenti, etiam non docto de errore, *Gabr. de confess. concl. 6. n. 4. & n. 10. Angel. de acquir. poss. q. 2. art. 1. n. 6. Card. Tusc. lit. P. com. 391. n. 1. & seqq. nisi confessio emana- verit post datum terminum ad deliberatè re- spondendum, Gabr. d. concl. 6. num. 5. Card. Tusc. d. concl. 391. n. 7.*

Incontinenti autem dicitur infra triduum, & antequàm confessio fuerit à parte acceptata, *Gabr. de confess. d. concl. 6. n. 12. & seq. Angel. de ac- quir. poss. q. 2. art. 1. 2. n. 371. & seq.*

Multòque magis revocari potest incontin- ti confessio ficta, quando positiones fuerunt pronunciatæ pro confessatis, prout ego aliquan- do Cortonæ obtinui in facto.

109 Appellatio verò à pronuncia positionum pro confessatis, cum sit interlocutoria, non datur *Gloss. in cap. cupientes, in verbo expectare, de elect. in 6 Dec. conf. 34. n. 2. Bald. conf. 269. n. 1. in fin. l. 1. Afir. in prax. §. 19. cap. 15. Guidopap. dec. 220 Mar. Anton. in var. resolut. lib. 2. resolut. 4. n. 13.*

110 Sed hoc primò non procedit in Curia Capi- tolina, in qua observatur opinio contraria, *Luc. Pet. in prax. lib. 2. c. 4. n. 16. Galgan. ad stat. urb. c. 68 n. 30. l. 1. Fenzon. ad stat. urb. d. c. 68. n. 107.*

111 Secundò, non procedit coram illustribus, Via- rum Præside, ad quem devolvitur causa appel- lationis à magistris viarum Iudicibus Capitoli- nis: quia coram his omnibus observatur, prout in

- raliter, §. fin. autem, licet enim concedat licentiam recusandi huiusmodi iuramentum, subdit tamen, quod si Iudex illud omnimodo præstandum existimaverit, sic causam dirimat, quasi volente eo sacramentum sic reculatum, hoc est, ac si relatum iuramentum recusasset, de voluntate referentis, vel sicut si relatum sibi iuramentum recusasset, quod ab initio detulisset, ideoque, sicut olim omnis questio super delatione, vel relatione iuramenti erat Iudicis arbitrio, Iustinianus reliquit, ac remisit eandem, dum leges antiquiores in hoc magis elucidavit, ac replevit.*
- 134 Iustæ autem causæ, & ob quas quis non tenetur jurare, aut solvere, sunt quàmplurimæ, & signanter.
- 135 Prima est, quando iuramentum deferretur prodigo, furioso, & similibus, l. Tutor, §. Prodigus, ff. de iurjur.
- 136 Secunda, quando procurator deferens huiusmodi iuramentum, non habet ad hoc mandatum speciale, vel cum libera, vel in rem suam, l. iururandum quod ex conventionem, §. Procurator, & §. fin. ubi §. fin. n. 4. & alii, ff. de iurjur. cap. qui ad agendum, §. fin. de proc. Roman. in l. 1. ff. de iurjur.
- 137 Tertia, si quis sit minor quatuordecim annis, Cap. Puer, 22. q. 7. l. iururandum, & ad pecunias, §. Pupillo, ff. de iurjur.
- 138 Quarta, procurator, & defensor non coguntur subire hoc iuramentum, d. l. iururandum, & ad pecunias, §. Pupillo, ubi Bart. n. 7. Alex. n. 2. vers. ult. adde ff. de iurjur. §. fin. eadem l. iururandum, & ad pecunias, §. Defensor. n. 1. verè nota secundò.
- 139 Quinta, quando quis non compellitur Romæ, vel in loco iudicium accipere, nam tunc nec ibi compellitur jurare, d. l. Tutor, §. fin. ff. de iurjur.
- 140 Sexta, si actio contra aliquem proponi non potest, ille nec jurare cogendus est, l. Si patroni, ff. de iurjur.
- 141 Septima, quando exceptio non potest opponi contra aliquem, tunc is non cogitur super ea jurare, l. in contradi. §. illo, C. de non num. pecun.
- 142 Octava, quando jus actoris, seu effectus condemnationis diminuitur, nam si reus fuit conventus actione, quæ inficiendo crescit, non tenetur postea actor reo deferente jurare, quia reus hoc casu non tenetur ad duplum, sed ad simplicium, verumtamen potest, si vult probare per testes, ut ille teneatur ad duplum, l. eum qui, ubi Bart. n. 2. & seq. ff. de iurjur.
- 143 Nona, qualitas, & modus deferendi, vel referendi inter partes in controversiam deductus, donec arbitrio Iudicis huiusmodi contentio terminetur, l. iururandum, & ad pecunias, §. & si de qualitate, & §. non semper, ff. de iurjur.
- 144 Decima causa est ignorantia, vel dubitatio eius, cui iuramentum veritatis deferretur, l. Marcellus, §. qui rerum ff. rer. amot. l. iururandum, & ad pecunias, in princ. & in §. ait prator, & utrobique, Bart. ff. de iurjur. Nat. conf. 35. n. 4.
- 145 Ignorantem tamen jurare debere saltem de credulitate, ait Crav. conf. 203. n. 25. & seq. Menoch. de arbit. cas. 189. n. 7. lib. 2.
- 146 Decima prima, Timor ne postea alio agente, perjurium detegatur, l. alius ff. de iurjur. Bart. in l. iurur. quod ex conventionem, §. fin. n. 4. ff. de iurjur. Ofas. dec. 11. n. 3. Theaur. dec. 93. n. 3. ubi quod hoc procedit, quando id præfens status indicat, ut puta, quia testes examinati ab offerente iuramentum probant, aliis secus, & quod ita fuit resolutum, & sepius observatum.
- 147 Decima secunda, ubi quis non tenetur defendere, nec etiam tenetur jurare, l. sed & si resuratur, 28. §. Ex quibus, ff. de iud.
- 148 Decima tertia, si quis habet instrumentum obligationis, tenetur jurare super solutione, non autem super aliis exceptionibus contra instrumentum non competentibus, Caballin. Mill. loq. 642. Cresc. decis. 4. alius 312. de iurpatr.
- 149 Decima quarta, si emptor conventus se defendit, ut patet sibi actionem de evictione, quam uniusque amitteret, si res prejurando decideretur, Ang. Aret. in §. Item si quis postulante, n. 11. ubi se ita vidisse in practica testatur, Scibi §. fin. 2. instit. de act.
- 150 Decima quinta, quando quis habet intentionem fundatam per confessionem partis, vel per instrumenta, vel testes, in contradi. §. illo, & ibi Cast. C. de non num. pecun. c. 2. ext. de prob. Neviz. conf. 7. n. 7. Papien. in form. iuram. à parti. parti. §. Quoniam, n. 4. Ofas. dec. 10. n. 7. Ludovic. dec. Lucen. 35. n. 3. & seq. Boer. dec. 95. n. 3. & n. 6.
- 151 Decima sexta, quando testes sunt publici, Crav. conf. 207. n. 1. & seq. Ofas. dec. 97. nu. 6. Boer. dec. 95. n. 4. ubi post alios de veriori, æquiori, & in practica observata opinione testatur, & num. 6.
- 152 Decima septima, si in actione famosa iuramentum fuerit relatum, in his enim actionibus referri nequaquam potest, l. Marcellus, §. fin. & l. seq. ff. rer. amot. cap. fin. extr. de iurjur. l. iurjur. & ad pecunias, §. ait Prator, vers. datur, ubi gloss. in verb. si malit. ff. de iurjur. gloss. in l. delata, in verbo referat, & ibi adden. C. de rebus cred. Crav. conf. 203. n. 2. Nat. conf. 35. n. 1. quod procedit ob ignorantiam deferentis, Menoch. d. cas. 189. n. 8.
- 153 Decima octava, si deferens iuramentum defensorium non jurat de calumnia, nam, parte petente, ad hoc tenetur l. iururandum, & ad pecunias, §. Qui iururandum, ff. de iurjur. l. Marcellus, §. qui rerum, ff. rer. amot. l. si C. de fidei. Papien. in prax. in form. iur. à parti. parti. §. dicit, n. 3. Boer. dec. 243. n. 1. & dec. 339. n. 1.
- 154 Sed hoc primò non procedit in referente, qui non tenetur de calumnia jurare, d. l. iururandum, & ad pecunias, §. ait prator, vers. æquisimè, ff. de iurjur.
- 155 Secundò, non procedit parte id non petente, nam iuramentum calumnie potest tacitè omitti, §. qui iururandum, ibi si hoc exigitur, cum aliis cumularis suprà par. 1. c. 8. n. 97.
- 156 Tertiò, non procedit in patrono, & parentibus, quibus æquè remittitur hoc iuramentum, d. §. qui iururandum.
- 157 Decima nona causa est, si quis assumptitia se onus probandi, & non probavit, tunc enim adversarius non tenetur jurare, Dec. in c. fides, col. 5. in princ. n. 5. ver. si verò act. de probat. Nat. d. conf. 35. n. 3.

158 **C**ontrarium docet *Mascard. de probat. can.* 167 *claf. 977. n. 9.* qui alios congerit, & novissime defendit *Fachin. contr. lib. 1. c. 20. Ofasc. decis. 97. n. 6. & seqq. Ant. Thefaur. decis. 93. n. 2. & seq. Boer. decis. 95. n. 6.*

159 **S**ed quia fundamentum primæ opinionis est in *l. si quis iurandum, C. de reb. cred. & iurejur.* ideo potest distingui, quod aut quis à principio offert iurandum, & deinde revocat oblationem, & assumit in se onus probandi, & de- 168 num probationibus destitutus vult redire ad oblationem iuramenti, & hæc facere non potest, *rex est expressus in d. l. si quis iurandum, & hoc casu potest procedere prima opinio Decij.* Aut quis non obtulit primò iuramentum sed simpliciter assumpsit in se onus probandi & tunc potest offerre iuramentum, si probare aliter non potuit, & in his terminis potest procedere secunda opinio *Mascardi, & aliorum, Ofasc. d. decis. 97. n. 10. & seq.*

160 **P**otest autem hoc decisorium iuramentum ab initio, etiam nullis propositis probationibus deferri, *l. Tutor in prin. & l. manifesta, ff. de iurejur. l. fin. C. de Fideic. l. delata, & l. generaliter, §. omne igitur ibi, vel in principio litis, C. de reb. cred. & iurejur. l. fin. §. licentia, C. de iure delib. Purpur. in d. l. manifesta, n. 12. in fin. ubi de veriori, æquiori, & in practica servata opinione testatur, ff. de iurejur. Foller. ad Maran. in. prax. par. 6. princ. de test. prod. num. 75. Fachin. contr. lib. 1. cap.*

161 **19. Ofasc. dec. 97. num. 10.** Sicut tamen deferri potest, etiam ab eo qui nihil probaverit, prout de magis communi DD. opinione testatur *Crav. conf. 207. n. 5. & seq.* ubi quod hoc procedit multo magis, quando ille aliquid probavit minus, quam semiplene.

162 **D**ilatio tamen congrua jurare debenti debet à iudice dari, si illam petierit, ne alias precipitanter jurando incidat in perjurium, *l. iurandum, & ad pecunias in princ. vers. quod tamen in fin. ff. de iurejur. Papien. in d. form. jur. d. part. parti §. terminum, n. 1. Boer. decis. 243. n. 2. & de-*

163 **clif. 339. n. 1. in fin.** quo quidem termino ad iurandum pendente nisi oblatio fuerit acceptata, poterit deferens illam revocare, etiam sine causa, *Cast. in l. non erit ratum, §. si neque ff. de iurejur.*

164 **S**ed si Reus incontinenti acceptaverit oblationem, & petierit aliquam brevem dilationem ad iurandum, non poterit revocari, nisi ex iusta causa, *Cast. in d. l. non erit ratum, & si neque C. de iurejur. Salust. Tiber. in Prax. lib. 2. c. 39. n. 1. Boer. dec. 243. n. 2. & decis. 339. & n. 2. & re integra, Goff. Thefaur. quæst. Forens. c. 16. lib. 1.*

165 **E**st autem iusta causa ad effectum de quo agitur, si offerenti iuramentum novæ probationes supervenerint, *l. si quis iurandum intulerit §. qui autem, C. de reb. cred. & iurejur. Cast. in d. l. non erit ratum, §. si neque, Socin. conf. 90. num. 13. vers. & ibi hanc causam lib. 4. Ofasc. decis. 8. n. 4. & seq.*

166 **N**ec, revocatione oblationis facta, quis poterit amplius, ut supradiximus, num. 159. redire ad illam, *d. l. si quis iurandum C. de reb. cred. Fachin. contr. lib. 1. c. 20. vers. nec me movet, Ofasc. decis. 97. n. 11.*

Ex quibus patet, iuri consonam esse præxim hujus A. C. Tribunalis, in quo non datur copia partiti, nec citatur ad eam relucendum, prout in aliis urbis tribunalibus fieri consuevit, sed, ex quo iurandum est incontinenti, citatur simpliciter, ut supra ad videndum sibi fieri partitum litis decisivum, iurandum, vel referendum, alias videndum mandari referri ad p. d.

Cæterum si iuramentum litis decisivum, iudice approbante, præstitum fuerit, & iudex deinde huiusmodi iuramentum secutus, contra deferentem sententiam tulerit, non dabitur ab ea appellatio, *l. generaliter, §. sed iuramento, & §. fin autem, C. de reb. cred. & iurejur. Fachin. contr. lib. 1. c. 23. in princ. Salust. Tiber. d. c. 39. n. 2. Scacc. de App. q. 17. l. m. 34. n. 1.*

169 **Q**uinimò etiam si eis, d. iuramentum delatum fuit, illud recusaverit, volente tamen deferente, quia tunc perinde est, ac si iuramentum præstitum fuisset, si iudex ad lic recusantis favorem sententiaverit, adhuc venit deferenti deneganda appellatio, *d. l. generaliter, §. fin autem, ubi Glos. in verbo recusatum, C. de reb. cred.*

170 **S**i verò is, cui iuramentum delatum fuit illud potius deferenti referre, quam jurare voluerit, tunc si prius delator noluerit jurare, habetur pro confesso, & convicto, & a sententia contra eum lata pariter appellatio non dabitur *d. l. generaliter, §. sed iuramento, & §. fin autem, ubi Glos. in verbo volente, C. de reb. cred.*

171 **S**ed si, cum ille paratus esset jurare, referens ei iuramentum remisit, illud habebitur pro præstito, nec a sententia desuper lata referens appellare poterit, *d. l. generaliter, fin autem ubi Glos. in verbo volente, C. de reb. cred.*

Ratio autem est, quia nimis durum videtur parti volenti causam iurejurando decidi, postquam iudex ejus petitionem secutus fuit, si superesse remedium provocationis, *d. l. generaliter, §. sed iuramento, vers. quæ enim, & §. fin autem C. de reb. cred.*

172 **V**erum tamen si is, cui iuramentum est declaratum, illud recusaverit, allegando rationabiles causas, & exceptiones, tunc si iudex eum non iuste recusare exstimator, & ob id contra eum sententiam protulerit, utique qui sic recusavit, appellare valebit, *d. l. generaliter, §. fin autem, & §. ipse autem, C. de reb. cred. Fachin. contr. lib. 1. c. 23. in princ. Scacc. de App. q. 17. l. m. 34. n. 5.*

173 **T**andem, si is cui delatum est iuramentum, illud retulerit adversario, & is iuraverit, ac iudex præstiti iuramenti virtute contra referentem sententiam promulgaverit, an referens appellare possit, contrariæ sunt DD. opiniones & verius videtur appellationem non dari, quia eadem ratio videtur in referente, quæ in deferente militare, referens enim, & ipse hoc casu causam iuramento decidendam curavit, dum ipse jurare, & sic testis, & iudex in causa propria esse potuisset, & potius referre voluit iuramentum, impotet ergo sibi, ex quo sic voluit, & tacite transigit, quam quidem opinionem post Ioan. & alios sequutus est novissime Fachin. contr. lib. 1. c. 23. vers. Cæterum, latè Scacc. de Appell. q. 17. l. m. 3. n. 3.

R

174 *Ofasc.*

174 *Osse*. tamen *decis. 60.* contrariam opinionem defendit sub n. 6. & *seqq.* ubi sub n. 8. de communi testantes allegat, & *nu. 10.* ita Senatium censuisse refert, et ad iura idem disponentia in iuramento relato, quod in delato, respondet procedere in relatione voluntaria à iudice approbata, secus in necessaria à iudice non approbata, licet superius n. 7. dixisset, huiusmodi relationem procedere potius ex necessitate causativa non attendenda, quàm ex necessitate præcisa.

Sed *Scacc. d. q. 17. limit. 34. n. 3.* latius primam opinionem adversus prædicta bonis rationibus tuetur, ut per eum.

175 Verum prima opinio certè non procedit in Legatario, vel Fideicommissario jurante legatum, vel fideicommissum sibi deberi, si enim apertis demum tabulis testamenti, nullum ad legatarii, seu fideicommissarii favorem legatum, seu fideicommissum relictum appareat, utique non solum sententia per appellationem, seu aliud remedium, retractanda erit, sed etiam legatum, seu fideicommissum indebitè perceptum restituendum, *l. fin. C. de reb. cred. nam transigi non potest super contentis in testamento, antequam illud apertum, ac perspectum fuerit, Glos. in d. l. fin. in verbo legatum, Facchin. contrav. lib. 1. c. 23. vers. legata.*

SUMMARY CAP. XI.

- 1 Deficientibus scripturis, & confessionibus partis probatur per testes.
- 2 Citatio ad dicendum contra articulos, & ejus formula, & processus.
- 3 Productiones, seu repetitiones articulorum in termino ad dicendum contra, & earum formula.
- 4 Articuli, & eorum formula.
- 5 Protestatio contra articulos in termino ad dicendum contra, & ejus formula.
- 6 Protestatio super specificatione materiarum, & nominum testium, quæ sibi parte opponente, & ejus formula.
- 7 Intimatio, qualiter materia, & nomina testium sunt in actis specificata, & ejus formula.
- 8 Testes inducti quomodo debent jurare per diem ante examen de veritate dicenda.
- 9 Testes jurati in die iudicis possunt examinari in die seriata.
- 10 Inductio interpretis, & ejus formula.
- 11 Ad examen testium à quo, & quomodo procedatur.
- 12 Productio interrogatoriorum, & ejus formula.
- 13 Parte non dante interrogatoria, & non conducente interpretem, proceditur ad examen super articulis.
- 14 Parte non comparente hora intimata cum testibus examinandis, accusatur ejus contumacia hora sequenti pulsata, & quomodo.
- 15 Contumax examinare volentis bis accusata non potest procedi ad examen, nisi facta nova intimatio.
- 16 Interrogatoria, & eorum formula.
- 17 Citatio ad dicendum contra articulos, & videndum examinari testes absuturos, & ejus formula, & processus.
- 18 Iuramenta partis, & testium super futura absentia, & eorum formula.

- 19 Intimatio qualiter fuit juratum super futura absentia, & ejus formula.
- 20 Citatio ad videndum examinari testes absuturos etiam noviter repertos, quando articuli fuerunt ab eis admissi, & ejus formula.
- 21 Citatio ad videndum examinari testes absuturos, quando examen fuit alias Notario commissum, & terminus ad videndum illos jurare, adhuc durat, & ejus formula, & processus.
- 22 Citatio contra testem recusantem subijcere se examini, & ejus formula, & processus.
- 23 Examen testium de jure civili non potest committi Notario.
- 24 Testium examen, & receptio iuramentorum posunt parte citata committi Notario, uti nudo Ministro, de stylo curia, & diversorum locorum, ac etiam de jure, ex causa.
- 25 Causa commissionis examinis testium Notario actuario, uti nudo ministro præsumitur.
- 26 Examen, ac iuramenta testium recepta à Notario de mandato iudicis, computantur inter acta judicialia, & probant sine aliis testibus.
- 27 Est consilium Hostiensis, quod de commissione examinis rogetur alter Notarius.
- 28 Actuarius de stylo, & signanter rota, & curia, potest rogari de commissione examinis, & receptio iuramentorum testium sibi data.
- 29 Cancellario actuario Episcopi vel alterius iudicis creditur de commissione examinis sibi data ratione officij.
- 30 Testibus examinatis à Notario actuario, credendum est eidem Notario de commissione examinis sibi data.
- 31 Creditur actuario de commissione examinis sibi data ex praxi contra Host. in, etiam sine testibus.
- 32 Creditur Notario actuario aliquid attestantis per actum de presenti, secus per actum de præterito.
- 33 Citatio ad videndum jurare testes pro singulis diebus, & horis sustinetur per dies sequentes.
- 34 Citatio ad videndum jurare testes sustinetur pro integro termino probatorio prefixo, & etiam prorogato, secus pro concessio de novo.
- 35 Citatio ad videndum jurare testes, est necessaria alias examen est nullum, nec intrat arbitrium.
- 36 Citatio ad videndum jurare debet esse specifica, cum generalis non sufficiat.
- 37 Citatio ad omnia ad causam pertinentia supplet defectum citationis ad videndum jurare testes.
- 38 In decreto admissionis ad probandum parti intimato continetur citatio ad videndum jurare testes.
- 39 Intimatio supplet defectum citationis, sed non ad sententiam.
- 40 Testes si fuerunt examinati cum interrogatorijs, signatura passim concedit commissionem sanatoriam cum clausula, arbitrio.
- 41 Commissione obtenta cum clausula, arbitrio, an, & quando soleat Rota adhibere fidem testibus examinatis cum interrogatorijs, non obstante defectu citationis ad videndum illos jurare.
- 42 Defectus turbidus citationis ad videndum jurare testes sanatur per commissionem cum clausula arbitrio.
- 43 Parte utraque eodem modo ad examen testium procedente, non obstat defectus citationis ad videndum illos jurare, & quare.